

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання кафедри №2
від 21.09.2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПП 1.2.3 Традиційна культура та культурно-історична регіоналістика України

Освітньо-професійна програма «Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади»

спеціальність 034 Культурологія

факультет Історичний

2021–2022 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Традиційна культура та культурно-історична регіоналістика України» для здобувачів вищої освіти ОПІ «Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади».

Спеціальність 034 Культурологія

Розробник:

Нікольченко Юзеф Мойсейович, доцент, доцент кафедри культурології, заслужений працівник культури України.

© Нікольченко Ю. М., 2021 рік

© МДУ, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Обов'язкова	
Семестрових модулів - 1			
Змістових модулів – 3	ОП «Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади» Спеціальність 034 Культурологія	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) (презентація етнокультурного розмаїття України)		14 год.	10 год.
Загальна кількість годин – 90	Семінарські, практичні		
	16 год.	8 год.	
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		42	29
		Індивідуальні завдання:	
		18	43
		Вид контролю	
залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить 33 %):

- для денної форми здобуття вищої освіти - 50%;
- для заочної форми здобуття вищої освіти - 50%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу «Традиційна культура та культурно-історична регіоналістика України»: сформувати у студентів систему знань щодо унікальності традиційної культури та її ролі і місця в українській культурі та культурному розмаїтті громади.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- визначення традиційної культури українців як об'єкта культурно-історичної регіоналістики України;
- опанування джерельної бази та історіографії проблеми;
- засвоєння народних традицій українського етносу;
- дослідження особливостей народної архітектури, господарської діяльності, громадського і сімейного побуту українців;
- виявлення характерних рис календарних свят і обрядів українців;
- дослідження напрямків розвитку декоративно-ужиткового мистецтва і фольклору українців;
- ствердження щодо унікальності традиційної культури та її ролі і місця в українській культурі та культурному розмаїтті громади.

Змістовні модулі:

Змістовний модуль 1. Наукова база навчальної дисципліни.

Змістовний модуль 2. Матеріальна складова традиційної культури.

Змістовний модуль 3. Духовний світ традиційної культури.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна відноситься до нормативних дисциплін професійної підготовки, код навчальної дисципліни відповідно до програми освітньо-професійної підготовки ОК 7.

Передумови для вивчення дисципліни. Формування основ практичного досвіду, практичних вмінь і навичок з історії української культури належить до невід'ємних складових у підготовці культуролога, фахівця з культурного розмаїття та розвитку громади.

Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 8. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів. СК 2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.

СК 3.Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.

СК 4.Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.

СК 5.Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.

СК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.

СК 7.Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

СК 8.Здатність організовувати роботу та здійснювати керівництво закладами культури, а також відповідними структурними підрозділами підприємств і установ, враховуючи економічні, законодавчі й етичні аспекти.

СК 9.Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

СК 10.Здатність розробляти і викладати культурологічні дисципліни в закладах освіти.

СК 11.Здатність вшанувати гідність кожної людини, проявити повагу до потреб кожного, визнати унікальну неповторність розмаїття.

СК 12. Здатність цінувати гідне ставлення до відмінностей і нескінченної можливості кожного до саморозвитку, самонавчання, самостійності.

СК 13. Здатність підтримувати інклюзію і забезпечувати різноманітних можливостей для повноцінної участі, щоб усі могли процвітати та досягати успіху в сталому розвитку громади.

СК 14. Здатність просувати цінності культури спільності, розвивати міжособистісні стосунки на довірі, заохочувати творення позитивного клімату, що відображає спільноту і пропагує багатство, яке надає індивідуальність сталому розвитку громади.

СК 15. Здатність поважати рівний доступ і можливості для всіх через повагу і вдячність, уміння врахувати різноманітні потреби всіх членів громади та розмаїття спільнот, які її створюють.

СК 16.Здатність задовольняти практики визнання, яким забезпечується право на відповідь шляхом усвідомлення можливості зростання громади через внесок кожного члена спільноти.

Результати навчання

	Зміст результатів навчання	Шифр результатів навчання
Знання та розуміння	Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.	PH-1
	Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.	PH-2
	Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.	PH-3
	Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.	PH-4
	Організовувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури.	PH-5
	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів досліджень та проектів.	PH-6
	Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.	PH-7
	Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.	PH-8
	Організовувати й управляти діяльністю закладів культури та відповідними структурними підрозділами підприємств і установ.	PH-9
	Мати навички вироблення та ухвалення рішень з управління закладами та установами культури чи відповідними структурними підрозділами у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах	PH-10
	Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури.	PH-11
	Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.	PH-12
	Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.	PH-13
	Розробляти навчально-методичне забезпечення і викладати навчальні дисципліни з культурології у закладах освіти.	PH-14

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Наукова база навчальної дисципліни.

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Джерела та історіографія проблеми.

Література 1.

1. Борисенко Валентина. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Унісерв, 2000. 191 с.: іл.
2. Вовк Федір. Студії з української етнографії та антропології : нова редакція / Федір Вовк; передм. О. Г. Таран; прим. Упорядн. Харків: Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.; 199 іл.
3. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу: Етнограф. нарис. Харків: Фоліо, 2005. 508 с.
4. Історія української культури. Курс лекцій для студентів спеціальності «Культурологія». Укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, Л. Г. Дабло. Київ: Ліра-К, 2020. 168 с.
5. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2005. 376 с.

Тема 2. Етнокультурна регіональність українців.

Етнічний склад населення України. Етнокультурна особливість розвитку українського етносу.

Література

1. Матейко К. Український народний одяг. Етнографічний словник. К.: Наук. думка, 1996. 196 с.
2. Міфи України. За кн. Георгія Булашева «Укр. народ у своїх легендах, реліг. поглядах та віруваннях». К.: Довіра, 2003. 383 с.
3. Савчук Б. Українська етнологія. Івано-Франківськ, 2004. 304 с.
4. Тиводар М. Етнологія: Посібник. Л.: Світ, 2004. 624 с.
5. Українська етнологія: Навч. посібник. За ред. В. Борисенко. К.: Либідь, 2007. 400 с.

Змістовний модуль 2. Матеріальна складова традиційної культури.

Тема 3. Народна архітектура українців. Господарство і заняття населення.

Житлові споруди і двір. Основні галузі господарства. Підсобні заняття. Промисли. Розвиток ремесел.

Література

1. Борисенко Валентина. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Унісерв, 2000. 191 с.: іл.
2. Вовк Федір. Студії з української етнографії та антропології : нова редакція / Федір Вовк; передм. О. Г. Таран; прим. Упорядн. Харків: Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.; 199 іл.
3. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу: Етнограф. нарис. Харків: Фоліо, 2005. 508 с.
4. Історія української культури. Курс лекцій для студентів спеціальності «Культурологія». Укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, Л. Г. Дабло. Київ: Ліра-К, 2020. 168 с.

5. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2005. 376 с.

Тема 4. Побут: народний одяг, народна кулінарія та система харчування.

Функції одягу. Класифікація та соціальні особливості народного одягу. Головні убори та прикраси. Щоденна їжа. Святкова та обрядова їжа. Режим та етикет харчування.

Література

1. Матейко К. Український народний одяг. Етнографічний словник. К.: Наук. думка, 1996. 196 с.
2. Міфи України. За кн. Георгія Булашева «Укр. народ у своїх легендах, реліг. поглядах та віруваннях». К.: Довіра, 2003. 383 с.
3. Савчук Б. Українська етнологія. Івано-Франківськ, 2004. 304 с.
4. Тиводар М. Етнологія: Посібник. Л.: Світ, 2004. 624 с.
5. Українська етнологія: Навч. посібник. За ред. В. Борисенко. К.: Либідь, 2007. 400 с.

Тема 5. Сімейні відносини та родинна обрядовість.

Шлюб і сім'я. Шлюбні звичаї. Структура сім'ї. Функції сім'ї. Весільна обрядовість. Родинна обрядовість. Похоронні та поминальні обряди.

Література

1. Борисенко Валентина. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Унісерв, 2000. 191 с.: іл.
2. Вовк Федір. Студії з української етнографії та антропології : нова редакція / Федір Вовк; передм. О. Г. Таран; прим. Упорядн. Харків: Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.; 199 іл.
3. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу: Етнограф. нарис. Харків: Фоліо, 2005. 508 с.
4. Історія української культури. Курс лекцій для студентів спеціальності «Культурологія». Укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, Л. Г. Дабло. Київ: Ліра-К, 2020. 168 с.
5. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2005. 376 с.

Змістовний модуль 3. Духовний світ традиційної культури.

Тема 6. Вірування, міфологія, демонологія українців. Народний календар. Символи та священні знаки.

Особливості української міфології. Український Олімп. Поняття про духів, демонів, демонологію. Формування та особливості літочислення в українців. Місячний і сонячний календарі. Давні знаки-символи в Україні. Родові знаки та символи, емблеми земель України. Традиції в сучасній українській символіці.

Література

Тема 7 Усна народна творчість.

Народне образотворче і музичне мистецтво. Світогляд і усна народна творчість. Магічність пісні та обряду. Поняття про календарно-обрядову поезію. Пісні різдвяного циклу. Веснянки. Русальні пісні. Купальські пісні. Жнивварські пісні. Народне образотворче мистецтво. Розвиток народного українського мелосу та народного музичного мистецтва. Народні музичні інструменти. Народний танець.

Література

1. Борисенко Валентина. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Унісерв, 2000. 191 с.: іл.
2. Вовк Федір. Студії з української етнографії та антропології : нова редакція / Федір Вовк; передм. О. Г. Таран; прим. Упорядн. Харків: Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.; 199 іл.
3. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу: Етнограф. нарис. Харків: Фоліо, 2005. 508 с.
4. Історія української культури. Курс лекцій для студентів спеціальності «Культурологія». Укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, Л. Г. Дабло. Київ: Ліра-К, 2020. 168 с.
5. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2005. 376 с.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р		л	п	лаб.	інд.	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Наукова база навчальної дисципліни.												
Тема 1. Предмет і завдання курсу, історіографія проблеми.	13	4	2			7	7	2	2			3
Тема 2. Етнокультурна регіональність українців.	10	2	2			6	6		2			4
Усього за змістовим модулем 1	23	6	4			13	13	2	4			7
Змістовний модуль 2. Матеріальна складова традиційної культури.												
Тема 3. Народна архітектура українців.	9		2			7	4	2				2

Господарство і заняття населення.												
Тема 4. Побут: народний одяг, народна кулінарія та система харчування.	7	2	2			3	4		2			2
Тема 5. Сімейні відносини та родинна обрядовість.	9	2	4			3	5	2				3
Усього за змістовим модулем 2	25	4	8			13	13	4	2			7
Змістовний модуль 3. Духовний світ традиційної культури.												
Тема 6. Вірування, міфологія, демонологія українців. Народний календар. Символи та священні знаки.	10	2	2			6	7	2	2			3
Тема 7. Усна народна творчість.	11	2	2			7	6	2				4
Усього за змістовим модулем 3	21	4	4			13	13	4	2			7
	69	14	16			39	39	10	8			21
Модуль 2												
<i>ІЗ</i> (презентація етнокультурного розмаїття України)	17				17		43				43	
Підготовка до заліку	4				4		8					8
Усього годин	90	14	16		17	43	90	10	8		43	29

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять

	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
--	------------------------------------	-------------	-----------------	-------------------------------

1.	<p>Тема 1. Народна архітектура, господарство та побут українців.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна архітектура українців та її особливості. 2. Житлові споруди і двір. 3. Основні галузі господарства і заняття українців. 4. Народна архітектура українців. 5. Господарство українців. 6. Побут українців. 7. Особливості українського народного одягу. 8. Жіноче народне вбрання. 9. Чоловіче народне вбрання. 10. Народна система харчування українців. 	<p>Ознайомитися з особливостями народної архітектури, господарства та побуту українців.</p>	3 4	РН 2-14
2.	<p>Тема 2. Сімейні відносини та сімейна обрядовість українців.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна історико-культурна характеристика сімейних відносин та сімейної обрядовості українців 2. Історичні типи і форми української сім'ї. 3. Структура сім'ї. 4. Функції сім'ї. 5. Особливості сімейних стосунків українців. 6. Загальна історико-культурна характеристика сімейної обрядовості українців. 7. Особливості сімейної обрядовості українців. 8. Весільна обрядовість. 9. Родильно-хрестильна обрядовість. 10. Поховальні та поминальні обряди. 	<p>Ознайомитися з традиціями сімейних відносин та особливостями сімейної обрядовості українців.</p>	3 у 3	РН 2-14
3.	<p>Тема 3. Народна календарна обрядовість українців.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові концепції української календарної обрядовості. 2. Джерела та історіографія проблеми. 3. Свята і обряди українського народного календаря: загальна характеристика. 4. Історико-культурні особливості народної календарної обрядовості українців. 5. Церква і народна календарна обрядовість українців. 6. Народний календар зимових свят. 7. Народний календар весняних свят. 8. Літній цикл народного календаря. 9. Осінній цикл народного календаря. 10. Календарна обрядовість українців у сьогоденні. 	<p>Визначити розвиток народної календарної обрядовості українців.</p>	4	РН 2-14

4.	Тема 4. Особливості усної народної творчості українців. 1. Джерела та історіографія проблеми. 2. Витоки та еволюція українського фольклору. 3. Характерні особливості усної народної творчості українців. 4. Народна творчість та писемна література. 6. Жанрова система українського фольклору: загальна характеристика. 7. Особливості української народної пісенної творчості. 8. Український народний танок та його особливості. 10. Український фольклор і сучасність.	Вивчити особливості усної народної творчості українців.	4	РН 2-14
----	--	---	---	---------

6. Практична робота

№ з/п	Назва теми	Годин	
		Д	З

7. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до лекційних занять	7 / 5
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	32 / 16
3	Підготовка до заліку	4 / 43
4	Виконання індивідуальних завдань (презентація етнокультурного розмаїття України)	18 / 43
	Разом	60 / 72

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДЗ захистом навчального проекту в аудиторії з використанням сучасних інформаційно-технічних засобів.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності та знань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Вимоги для виконання СРС та ІНДЗ.

Відповідно до Робочої програми, студентам пропонуються до виконання різні за типом та формою завдання до змістових модулів курсу «Традиційна культура та культурно-історична регіоналістика України». До таких завдань належать самостійна робота (СРС) та індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ), які є невід'ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Традиційна культура та культурно-історична регіоналістика України».

Виконання студентом СРС та ІНДЗ за окремими темами є обов'язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу. З метою успішного письмового виконання СРС та ІНДЗ студентам необхідно опрацювати за предметно-тематичним, алфавітним, систематичним та електронним каталогами бібліотек (МДУ, Центральної міської бібліотеки м. Маріуполя ім. В. Г. Короленка, електронних та ін.) джерельну базу курсу «Традиційна культура українців» відповідно до списку рекомендованої базової та допоміжної літератури

Згідно з діючими бібліографічними вимогами, складається перелік використаних джерел та літератури з теми СРС та ІНДЗ (розміщується в якості останньої рубрики виконаного завдання). Результати роботи подаються у письмовій формі (роздрукований та сфальцьований реферат).

СРС та ІНДЗ подаються студентом на кафедру протягом 3-х днів після останнього семінарського заняття для перевірки викладачем до складання заліку.

Форма подання – комп'ютерний набір, надрукований на аркушах формату А4, кегль 14, шрифт – Times New Roman, інтервал – 1, мова – українська (джерела та література подаються мовою оригіналу). Поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Обсяг СРС та ІНДЗ (без врахування додатків) – 4-5 аркушів А4 без урахування титульної сторінки. Текст СРС та ІНДЗ подається у 3-ій особі від імені автора. Максимальна оцінка проекту становить по 25 балів. Критерії оцінки:

- змістовність,
- логічність викладення матеріалу,
- самостійність висновків,
- дотримання вимог щодо оформлення тексту.

Текст складається з наступних частин: вступу, основної частини (аналіз опрацьованих джерел з обраної теоретичної проблеми), висновків та списку опрацьованих джерел і літератури в алфавітному порядку (не менше 6 позицій).

Фактичну частину реферату становить аналіз результатів роботи з публікаціями з досліджуваної теми, тобто студент повинен структурувати отриманні знання з конкретного питання теорії книгознавства. Наприклад, застосовуючи творчий підхід, студент опрацьовує, порівнює та групує концептуальні підходи різних авторів стосовно вивчення теми (навести відомості про основних авторів та зміст публікацій, монографій, навчальних посібників, підручників, збірників праць науково-практичних конференцій тощо).

Обов'язковою умовою виконання завдання є дотримання діючих вимог до оформлення бібліографічних посилань (ДСТУ 7.1:2006).

9. Методи навчання

Навчальні лекції (вхідна, узагальнююча, проблемні, тематичні), семінарські заняття, робота з першоджерелами (аналіз документів та їх складання), робота з базами даних бібліотек, мережі Інтернет, виконання індивідуальних завдань, написання контрольної роботи.

10. Засоби діагностики результатів навчання

Під час вивчення дисципліни «Традиційна культура та культурно-історична регіоналістика України» застосовується поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється у формі контролю систематичності та активності роботи студентів протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни, зокрема: відвідування семінарських занять; виступи на семінарських заняттях; участь в обговоренні питань

з певної теми; виконання практичних завдань; відповіді на запитання викладача; експрес-тестування; підготовка індивідуальних науково-дослідних завдань з окремих питань; участь у науково-практичних заходах із проблем дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі заліку.

Питання до заліку

1. Український народний мелос у сучасному професійному музичному мистецтві.
2. Народні витоки сучасного українського декоративно-прикладного мистецтва.
3. Етнокультурна регіональність українських сільських поселень.
4. Типи народних житлових будівель українців.
5. Етнокультурна регіональність народних звичаїв українців при будівництві хати.
6. Козацтво у традиційній культурі українців.
7. Козацький одяг та його історико-культурна специфіка.
8. Типи і форми української родини в їхньому історико-культурному розвитку.
9. Народження дитини в обрядовій культурі українців.
10. Дитина в сімейних відносинах українців.
11. Народні іграшки українців.
12. Свята і обряди народного календаря українців.
13. Традиційні землеробські свята українців.
14. Народна музика у святковій культурі українців.
15. Народні танці у святковій культурі українців.
16. Джерела традиційної культури українців.
17. Традиційна культура українців у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
18. Особливості етнокультурної регіональності українців.
19. Народна архітектура українців: загальна характеристика.
20. Житло у духовному світі українців.
21. Народні промисли українців: загальна характеристика.
22. Етнокультурна регіональність в українському весільному обряді.
23. Українська народна метеорологія та календар.
24. Культ предків в обрядах українців.
25. Рослини і тварини у звичаях українців.
26. Етнокультурні особливості українського фольклору.
27. Календарно-обрядова поезія українців: загальна характеристика.
28. Живопис і графіка у народному образотворчому мистецтві українців.
29. Етнокультурна регіональність в українській народній вишивці.
30. Етнокультурні особливості народного музичного мистецтва українців.

11. Критерії оцінювання

Для допущення до підсумкової форми контролю студент має набрати за час навчання мінімальну кількість 20 балів і максимальну 100 балів.

I. Незадовільний	0-8	Студент розрізняє об'єкти вивчення.
	9-16	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
	17-24	Студент відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.

II. Середній	25-37	Студент здатний до відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію.
	38-40	Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правила, визначення, поняття.
	41-49	Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
III. Достатній	50-57	Студент правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії .
	58-66	Знання студента є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності.
	67-75	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
IV. Високий	76-84	Студент має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
	85-92	Студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	93-100	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Види роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів	
Змістовний модуль 1. Наукова база навчальної дисципліни.				
Тема 1. Предмет і завдання курсу. Джерела та історіографія проблеми.	13	0.8	4	
лекційні			7	
практичні/семінарські/ лабораторні заняття				
Тема 2. Етнокультурна регіональність українців.	10		0.8	4
лекційні				7
практичні/семінарські/ лабораторні заняття				
Змістовний модуль 2. Матеріальна складова традиційної культури.				
Тема 3. Народна архітектура українців. Господарство і заняття населення.	9	0,8		4
лекційні				7
практичні/семінарські/ лабораторні заняття				
Тема 4. Побут: народний одяг, народна кулінарія та система харчування.	7		0,8	4
лекційні				7
практичні/семінарські/ лабораторні заняття				
Тема 5. Сімейні відносини та родинна обрядовість.	9	0,8		4
лекційні				7
практичні/семінарські/ лабораторні заняття				
Змістовний модуль 3. Духовний світ традиційної культури				
Тема 6. Вірування, міфологія, демонологія українців. Народний календар. Символи та священні знаки.	10		0,7	4
лекційні				7
практичні/семінарські/ лабораторні заняття				
Тема 7 Усна народна творчість.	11	0,7		4
лекційні				7
практичні/семінарські/ лабораторні заняття				
Виконання ІЗ	17		0,6	20
Підготовка до заліку	4		0,1	3
Підсумок	90		3	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, кваліфікаційної роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, комплекс методичного забезпечення дисципліни.

Програма навчальної дисципліни «Традиційна культура українців» побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України.

Виконання лабораторних завдань передбачається в комп'ютерному класі, в якій наявний доступ до мережі Інтернет, мультимедійний проектор, екран, дошка настінна маркерна тощо. Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet, Telegram, Viber, Zoom та ін.

Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet, Telegram, Viber, Zoom та ін.

14. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1. Борисенко Валентина. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Унісерв, 2000. 191 с.: іл.

2. Вовк Федір. Студії з української етнографії та антропології : нова редакція / Федір Вовк; передм. О. Г. Таран; прим. Упорядн. Харків: Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.; 199 іл.
3. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу: Етнограф. нарис. Харків: Фоліо, 2005. 508 с.
- 4.
7. Історія української культури. Курс лекцій для студентів спеціальності «Культурологія». Укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, Л. Г. Дабло. Київ: Ліра-К, 2020. 168 с.
8. Лепеха Т. В. Українознавство: Навч. посіб. К., 2005. 376 с.
12. Матейко К. Український народний одяг. Етнографічний словник. К.: Наук. думка, 1996. 196 с.
13. Міфи України. За кн. Георгія Булашева «Укр. народ у своїх легендах, реліг. поглядах та віруваннях». К.: Довіра, 2003. 383 с.
15. Романцов В. О. Українці на одвічних землях (XVIII–початок XXI століття). К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2004.
16. Савчук Б. Українська етнологія. Івано-Франківськ, 2004. 304 с.
17. Тиводар М. Етнологія: Посібник. Л.: Світ, 2004. 624 с.
18. Українська етнологія: Навч. посібник. За ред. В. Борисенко. К.: Либідь, 2007. 400 с.
20. Українські традиції / Упорядкування та передмова О. В. Ковалевського. Харків, Фоліо, 2003. 573 с.

Додаткова література

1. Балущок В. Г. Етногенез українців / В. Г. Балущок; ред.: Г. Скрипник; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. К., 2004. 231 с.
2. Боярська Л. В. Український фольклор: Тексти лекцій. К.: ІЖ, 2010. 70 с. –
Електронний ресурс. Режим доступу: http://journalib.univ.kiev.ua/Boyarska_Folklor_texty_lekc.pdf.
4. Кожоляно Г. К. Етнографія Буковини. Сімейна обрядовість. Т. 2. Чернівці, 2001. 424 с.
5. Максимович, М. О. Дні та місяці українського селянина. Упоряд. В. Гнатюк. – Київ : Обереги, 2002 . 189 с.
6. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. 2-е вид. К.: Обереги, 2003. 144 с.

Інформаційні ресурси

1. Історія української культури – litopys.org.ua/krypcult
2. Історія української культури – litopys.narod.ua/istkult
3. Історія української культури – izbornyk.ua
4. Історія української культури – www.culturalstudies.in.ua

16. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та здійснюється відповідно до норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту Університету та інших нормативних документів.

Процедура зарахування результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), за іншими освітніми програмами, у попередні роки (при поновленні на навчання), а також у неформальній та інформальній освіті здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті, введеного в дію наказом МДУ 28.12.2020 №326, Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та / або інформальній освіті, введеного в дію наказом МДУ від 30.06.2022 № 81 та інших нормативних документів.

1. Академічна доброчесність здобувачів є це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. важливою умовою для опанування

результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat> .

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);

- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;

- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;

- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;

- відрахування з МДУ;

- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут:

Анкетування з академічної доброчесності:

<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGialYkIlgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна.

5. Інформальна освіта (самоосвіта) - це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Орієнтовний перелік електронних платформ, курсів неформальної та/або інформальної освіти:

Дистанційна платформа громадянської освіти VUMonline – Відкритий Університет Майдану (фільтрувати за тегом культурна освіченість), посилання: <https://vumonline.ua/>

Європейський освітній онлайн-ресурс Iversity, посилання: <https://iversity.org/>

Загальноєвропейська МВОК-ініціатива, заснована у 2013 році Європейською комісією та Європейською асоціацією університетів дистанційного навчання (EADTU) OpenupEd, посилання: <https://openuped.eu/>

Заснований Гарвардським університетом і Масачусетським технологічним університетом центром онлайн-навчання EdX, посилання: <https://www.edx.org/>

Мережа навчання Cisco, посилання: <https://learningnetwork.cisco.com/s/>

Освітній проєкт EdEra (Education Era), посилання:

Освітня платформа Відкритого університету Future Learn, посилання: <https://www.futurelearn.com/>

Платформа Stanford Open Edx, посилання: <https://online.stanford.edu/>

Проєкт Canvas Network, посилання: <https://www.canvas.net/>

Публічна навчальна база даних онлайн курсів Coursera (filter by Subject “Arts & Humanities”), посилання: www.coursera.org

Український проєкт онлайн-курсів Prometheus (тема фільтрування «Гуманітарні науки»), посилання: <https://prometheus.org.ua/>

16. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Традиційна культура та культурно-історична регіоналістика України
Освітня програма	«Культурологія, культурне розмаїття та розвиток громади»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра, яка здійснює викладання	Культурології
Викладач ШБ, посада	Нікольченко Юзеф Мойсейович, доцент, доцент кафедри культурології, заслужений працівник культури України
Електронна адреса викладача	u.nikolchenko@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості онлайн консультування)	Онлайн консультування Viber, Telegram, WhatsApp
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/enrol/index.php?id=10184
Компетентності та програмні результати навчання	<p>Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності</p> <p>культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p>

ЗК 6.Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7.Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8.Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності
СК 1.Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.

СК 2.Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.

СК 3.Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.

СК 4.Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.

СК 5.Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.

СК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.

СК 7.Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

СК 8.Здатність організовувати роботу та здійснювати керівництво закладами культури, а також відповідними структурними підрозділами підприємств і установ, враховуючи економічні, законодавчі й етичні аспекти.

СК 9.Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

СК 10.Здатність розробляти і викладати культурологічні дисципліни в закладах освіти.

СК 11.Здатність вшанувати гідність кожної людини, проявити повагу до потреб кожного, визнати унікальну неповторність розмаїття.

СК 12. Здатність цінувати гідне ставлення до відмінностей і нескінченної можливості кожного до саморозвитку, самонавчання, самостійності.

СК 13. Здатність підтримувати інклюзію і забезпечувати різноманітних можливостей для повноцінної участі, щоб усі могли процвітати та досягати успіху в сталому розвитку громади.

СК 14. Здатність просувати цінності культури спільності, розвивати міжособистісні стосунки на довірі, заохочувати творення позитивного клімату, що відображає спільноту і пропагує багатство, яке надає індивідуальність сталому розвитку громади.

СК 15. Здатність поважати рівний доступ і можливості для всіх через повагу і вдячність, уміння врахувати різноманітні потреби всіх членів громади та розмаїття спільнот, які її створюють.

СК 16. Здатність задовольняти практики визнання, яким забезпечується право на відповідь шляхом усвідомлення можливості зростання громади через внесок кожного члена спільноти.

Результати навчання:

Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем. РН-1

Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач. РН-2

Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки. РН-3

Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів. РН-4

Організовувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури. РН-5

Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів досліджень та проектів. РН-6

	<p>Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології. РН-7</p> <p>Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства. РН-8</p> <p>Організовувати й управляти діяльністю закладів культури та відповідними структурними підрозділами підприємств і установ. РН-9</p> <p>Мати навички вироблення та ухвалення рішень з управління закладами та установами культури чи відповідними структурними підрозділами у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах РН-10</p> <p>Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури. РН-11</p> <p>Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології. РН-12</p> <p>Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки. РН-13</p> <p>Розробляти навчально-методичне забезпечення і викладати навчальні дисципліни з культурології у закладах освіти. РН-14</p>
--	--

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	практ/сем/лаб		
1	3/90	14/10	16/18	1, презентація етнокультурного розмаїття України	залік

Завідувачка
кафедри культурології

Юлія САБАДАШ

Гарант ОП

Юлія САБАДАШ